

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače ...

Kar se dogaja večini nadebudnim umetnikom, se je dogajalo tudi z našim rojakom Novomešanom Dušanom Povhom. Po maturi, ki jo je položil v Novemu mestu, se je odločil za filmsko kariero, ki jo je začel v današnjem filmskem mestu - v svojem rojstnem kraju - Novemu mestu, ki so ga posentki kamere Božidarja Jakca, kar je bilo celo odkritje, ovekovečili na Ljubljanski televiziji.

Dušan Povh pa je že v predvojnih letih, komaj zrastel iz kratkih hlač naumil, da se posveti filmu. Ni mu bilo lahko, ker ga oče ni resno jemal. Ponatis Jakčevega opusa iz bivanja v Ameriki in opusa iz 1. 1929 o Novem mestu in Dolenjski sta ga se bolj uverila, da si je zbral pravi poklic.

Pridružili so se mu prijatelji Marinček, Kodrič in Kussel s katerimi je leta 1938 ustanovil svoj fotokino laboratorij in studio pod imenom "Gangster Foto" in posnel svoj prvi ameterski film. Proizvodnja je začela tako nareščati, da je moral iskati denarno pomoč pri očetu. Ker je pač naletel na gluha useša se je moral znati kakor je vedel in znal. S prijatelji si je belil glavo na vse kriplje kako priti do denarja.

Med tem je napočila vojna, ki je nekomu brat, nekomu tat.

Leta 1941 z nastopom okupacije je "Gangster Foto" prišel do velikega kapitala. Angleški pregovor pravi, da je stiska ma ti iznajdbe. Mislili so, mislili dokler niso iztuhtali. Vse naokrog je ležala bakrena telefonska žica, ki so si jo okoliški iznajdljivi kmetje "za vsak slučaj" prilistili. "Gangster foto" je prišel na pametno idejo. Začeli so, ti štiri bistri fantje, od kmetov kupovati bakreno živo, katero so predelovali v galico. "Mi vam galico, vi nam mast", je bil dogovor. Mast so fantje prodali za visoko ceno in si tako pridobili kapital. Dali so si tudi izdelati "Gangster foto" štampiljko.

Filmali so vse kar se je dalo. Pogreb dr. Korošca, Planinske skoke, nastop novega jazza v kateremu je Dušan Povh igral saksofon, okupacijo Novega mesta. Razvijali so tudi partizanske filme. In odpeljali so jih s prvim transportom v internacijo v Italijo... Okupatorju je namreč padla v

roke tudi Povhova slika z "Gangster foto" štampiljko.

Edini foto posnetki iz italijanskega taborišča, ki so šestih mesecov vtihotapili v dvojnem dni neke škatle v domovino, so delo te četvorice. Po razpadu Italije so vsi štirje fanti, brez dvoma so vedeli kje jim je mesto, odšli v partizane. Usoda jim je bila mila. Ostali so vsi štirje pri življenju. Bilo je na njih, da prevzamejo ljubljansko filmsko podjetje "Emona". Tako so končno postali profesionalci.

I. slet telesne kulture je posnel Marinček. V Filmskem Obzorniku je bila objavljena množična filmska reportaža.

Prvi dokumentarni film "Tri spomeniki", za katerega je Dušan Polh v naprej pripravil scenarij, je bil 1. 1955 nagrajen s prvo nagrado na Jugoslovenskem festivalu v Beogradu, dobil je Grand Prix v Leipzigu, in diplomo v Moskvi.

"Trije spomeniki" je bil prežet z mislio, da niso bili

LJUBLJANA - Delegacija kitajskih žensk, vodila jo je predsednica kitajske ženske zveze Luo-Ciong, je bila na nekajdnevni obisku v Sloveniji. Obiskala je Ljubljano, Begunje, Portorož in Velenje.

LJUBLJANA - "Naj mič ne bo v nesreči sam" - pod tem mottom so se na literarnem večeru Društva slovenskih pisateljev zbrali ustvarjalci, da bi s skupnim nastopom potrdili vero v človeško solidarnost, ki je zmožna kljubovati najhujši nesreči.

Cisti izkupiček s te prireditve so nastopajoči pesniki in pisatelji skupaj s komornim orkestrom RTV pod vodstvom dirigenta Sama Hubada, Slovensko filharmonijo in RTV, namenili prizadetim ob potresu v črnogorskem Primorju.

GORENJA VAS - Okolica bodočega rudnika urana v Žirovskem vrhu bo varna pred sevanjem. Glede varstva narave je ta rudnik najdražja naložba v primerjavi z drugim rudnikom urana v svetu. V ta namen so izdelali kar 35 študij, rudnik pa ne bo spuščal v okolico tehnološke vode.

večji zločini storjeni tam, kjer danes stoje spomeniki ampak, da so se godili tam, kjer danes o njih govorje skromne marmorne plošče. Zaključan misel tega dokumentarnega filma je, da vsak košček naša zerilje govori brez kamna in napis.

da je tudi tukaj padel nekdo, da bi vi ostali". Spremni tekst je napisal Matej Bor.

Dušan Polh je dobil tudi priznanje za fil Cortina d'Ampezzo, in Oberhausen. Dva njegova filma sta uvrščena celo v zbirko Newyorške filmoteka modernih umetnosti.

Za filma "Dve koračnici" in "Nova maša" pa je prejel nagrado Prešernovega sklada, ki je naša največja nacionalna, slovenska nagrada.

Od leta 1970-1974 je bil direktor podjetja "Viba" film, edinega slovenskega filmskega podjetja.

Zadnja leta se bavi predvsem s satiričnimi in družbeno kritičnimi filmi v svojstvu režisera.

Dušan Polh je oral ledino slovenskemu dokumentarnemu filmu in ga zgradil do take kakovosti, da se je naš dokumentarec uvrstil med najboljše na svetu. Žal pa čtam, da je v zadnjih letih slovenski dokumentarni film takorekoč le še slika, ki jo spremljajo pač samo besede brez kakršnega globljega sporočila oziroma, da so naši sodobni dokumentarni filmi brez duše.

Kako pravi pregovor? "Na muci se poznaju junaci". Dušan Polh je ustvarjal svoje dokumentarne filme v dobi, ko je bila duša slovenskega naroda še nasičena s trpljenjem, ki je rodilo bogate sadove...

Pavla Gruden

BEGUNJE - V "Elanu" bodo letos, kot računajo, izdelali 3.700 raznih modelov športnih čolnov (dolžine 3,10 do 7,80 metrov). Celotna vrednost letosne proizvodnje v tej tovarni bo tako nanesla okrog sto milijonov dinarjev.

Ves svoj letosni izvoz bo omenjena begunjska tovarna plasirala na konvertibilne trge. Tujim kupcem bo prodala okrog 700 čolnov v skupni vrednosti okrog 22 milijonov dinarjev (predvsem v Zvezno republiko Nemčijo, na Nizozemsko, v Kuvajt in Egipt).

KAMNIK - Gospodarstvo kamniške in domžalske občine se je pred leti odločilo za gradnjo skupne čistilne naprave za čiščenje odpadnih voda. Lani so dokončali drugo fazo izgradnje čistilne naprave v Ihanu in pretežen del povezovalnih kolektorjev, ki so speljani od Kamnika do Domžal. Sedaj zaključujejo še s posebnimi priključki na obstoječi kolektor, kar velja tudi za mestne kanalizacije Domžal in Kamnika.

Čistilna naprava bo s svojim obratovanjem zopet zagotovila Kamniški Bistrici čisto vodo, vredno njenega imena.

Novice in zanimivosti

PESEM NE POZNA MEJA

Na letošnji deseti reviji "Primorska poje" se je pojavilo samo iz zamejstva na koncertnih odrih 40 pevskih zborov, ki so ne glede na svojo politično in idejno pripadnost, enotno nastopali z zbori iz matične Slovenije. Od 11 koncertov revije jih je bilo pet na italijanski strani. Revija je tudi večinskemu narodu znova pokazala in dokazala, da je Primorska enotni kulturni prostor Slovencev, ki se na obih straneh državne meje enotno razvija in ga ni moč deliti.

KATMANDU

Jugoslovanski pohod na Mount Everest bo vrh pomladanske alpinistične sezone v nepaliskih gorah. Takšno je vsoj mnenje agencije Reuter. Drugi vrh te sezone pa bo poskus angleške ekip, da bi se brez kisika in brez vnaprej določenih taborišč povzpela na 8585 metrov visoki Kanchenjung, tretji vrh na svetu.

V prihodnjih nekaj tedih se bo na najvišje vrhove sveta podalo kar 22 mednarodnih alpinističnih ekip. Najbolj številna je jugoslovanska ekipa z 31 člani, najmanjša pa britanska, saj so v njej samo 4 lapinisti. Letos imajo mnoge ekipne iz športnih ali materialnih razlogov v načrtu plezanje brez kisika ali nosačev. Ob vsej nevarnosti, ki jo prinašajo taki podvigi, pa mnoge ekipne ne pozabljujejo tudi na atrakcije. Skupna švicarska-francoska ekipa se namerava povzpeti na 8.167 visoki Dhaulagiri. V ekipi je tudi švicarski smučar Sylvain Saudan, ki se bo poskušal z

NOVI SAD - Novosadska tovarna Petra Drapšin je izdelala prvih sto sončnih zbiralnikov za pridobitev tople vode in gretje stanovanjskih prostorov. Trideset jih medtem že vgrajejo v ravo "sončno hišo" v Jugoslaviji, v vasi Kuču pri Novem Sadu.

MARIBOR - Tu so odprli novo kirurgijo, prizidek internemu oddelku in obnovljene prostore infekcijskega oddelka mariborske bolnišnice. Ob dveh sodobno opremljenih operacijskih dvoranah za reanimacijo in anesterijo je posebna pridobitev tako imenovana septična operacijska dvorana, ki bo v času intenzivne izgradnje mariborske bolnišnice lahko svojo dejavnost širila tudi na druge kirurške stroke.

V novem funkcionalnem delu bodo kmalu usposobili še dve operacijski dvorani za potrebe urologije in za splošno žilno kirurgijo. V drugi etapi pa bodo dokočno pod streho še vsi ostali prostori za sodobno zdravstveno delo. Vrednost dokončanih objektov, skupaj z obnovljenimi infekcijskim oddelkom in prizidkom k internemu oddelku, presega 127 milijonov dinarjev.

vrha prismučati v dolino.

Na Dhaulagiri pleza tudi španska ekspedicija. Avstriji bodo poskušali priti na 8501 meter visoko goro Ljotse, Italijani na 8.156 metrov visoko Manaslo, Japonci in Francozi pa na 8091 metrov visoko Annapurno.

Jugoslovani se bodo na Mount Everest poskušali povzeti v klasičnem himalajskem stilu. Uporabljali bodo stalna taborišča, nosače in kisik.

Naše NOVINE

KRANJ - Alpinistične odprave slovenskim alpinistom niso več tako težko uresničljive sanje, kot so bile pred desetletjem in še prej. Vedno več jih je in njihovi cilji se raztezajo preko vseh celin zemeljske oble, kjer so le gore, zanimive tudi z alpinističnega stališča.

Tako bodo letos, ob 80-letnici Planinskega društva Kranj, kranjski alpinisti odpotovali v južnoameriške Ande, kjer so si za svoj cilj izbrali 5947 m visoko Alpamazo, sloveč kot najlepšo goro na svetu. Priprave na to odpravo so že v polnem teku.

PRIZNANJE
JUGO
SLOVANSKI
ETNIČKI ŠKOLI
V NEWTOWNU

Vsako leto podeli kraljica Avstralije Elizabeta II. ob priliku novoletnih praznikov zaslужnim ljudem razna soboto, ni dovolj da imajo dovolj učiteljev. Poleg tega je potrebno še marsikaj, da šola lahko deluje. Potrebno je vzdrževati red in za to ima ta šola vzorno organizacijo, s šolskim odborom na čelu in Nikolaju Milic z medaljo BEM (British Empire Medal).

Slovesnost podaljevanja odlikovanj se je letos vrnila pretekli ponedeljak 7. maja v koncertni dvorani Sydneyskega Konzervatorija. V imenu Kraljice je odlikovancem podelil svetinja kraljevi namestnik v državi NSW Guverner Mr. Cuttler. Ceremonijalu je prisostvoval poleg odlikovanj kar veliko število drugih ljudi, tako da je bila dvorana nabito polna, seve ni manjkalo reporterjev in novinarjev.

Odlikovanje je bilo kar veliko število, nekateri so dobili odlikovanja za svoje dolgoletno delovanje v korist družbe, drugi za izredna junaška dela, kak ducat za požrtvovalno delo med etničnimi skupinami. Med to skupino spada tudi naš poznani Nikola Milić, ki je na predlog in preporočilo premiera Wrena dobil odlikovanje in priznanje za svoje delo v Jugosl. etnički šoli v Newtownu. Značilne so besede Guvernerja, ki jih je izrekel po slovestnosti podaljevanja v svojem Zahvalnem govoru odlikovanjem. Zahvalil se je vsem za njih izredna dela ali za dolgoletni trud, ki so ga do prinesli družbi, zahvalil se je tudi tistim, ki se tudi trudijo in doprinašajo izredna velika dela v dobrobit človeške družbe, za katere ali ne vemo in morda nikoli ne bodo dobili nobenega priznanja.

Tudi on je bil vesel odlikovanja, to je priznanje i vsej Jugosl. etnični šoli v Newtownu. Nikola naše iskrene čestitke!

Lojze Košorok

TRIBINA ČITALACA
IZGUBLJENE ILUZIJE

Bura života iskrši grane mladosti moje
I ostade čežnja u pjeni valova
Razbijena o žal
Pogled uprt u visine
Sve dok zjene ne pomodre od tuge
A kari kiše izbrišu daleke horizonte
U dubini očaj
A misli zastanu na mrtvoj točki
Od umora
U dugim i bescilnjim lutanjima
U smiraj dana
Tražeći u svakom valu snove i čežnje
I u muzici vjetra
Utjenu za sve izgubljene nade.

Ionda kad' u sumrak
Putevi što se krste ispred kuće
U svjetlu zasjaje
A ti zastaneš u sjeni s druge strane
Ne trudi se jer vidjeti više me nećeš
Odavno već sve je suršilo za me.

Ako ćeš nekad prolaziti tuda
Sa nekom drugom ruku pod ruku
Zaboravi prošlost počini iz početka
Života je ko lada na olujnom moru
I usmjeri pravac u najbližu luku.

Poput dva stranca
Bit' ćemo neznani
U Sidrište svoje svak na svome putu
Dvije će sudbine prestati biti jedna
Vodit će nas druga u neku novu luku.

Katarajn-Capari Štefica

LEŠEVI

Pooranom njivom starac posrće.
Suze prosipa, oranje vlaži.
Gomili leševa on se primiče
i dva svoja sina među njima traži.

Nade ih mrtve jednog kraj drugog.
Klonu telo, staro, pa pored njih pada.
Zacivile tužno nad glavama mrtvima,
nad svoje dvije izgubljene nade.

Odeco moja! O ratari mlati!
Ovu ste njivu danas orali,
a sada je svojom natapate krvlju.
Smrt mi vas uze, sokolići mali.

Milane, sine, ustani!
Može hladna zemlja srce da ti sledi.
Na vodu otknij te krv s'lica speri
i volove nadje gde su pobegli
pa ih na njivu opet dovedi.

Iti mi Ranko, ustani!
Sa jednom rukom srce pritisni,
gde ti ga švapsk kuršum pogodi,
a drugom snažno ralo uhvati
pa ga u njivu opet pobodi.

Odeco moja! O ratari mlati!
Čujete li reči tatine šta zbole?
Ali neka, neka krv pod vama vidim.
Meni vaša usta i mrtva govore.

Jestel čuli deco, kad mi reče Švabo:
"Uzmi jednoga iz stroja pa vodi"?
Ali vi ste oba s'jednog srca moga,
nisam mogo reći nijednomete hod.

Nudio sam Švabi moju staru glavu,
a neka ostavi vaše, mlade dvije.
On, kamenom glavom, odmahnu mi samo.
Moja stará glava mladih vredna nije.

Video sam deco, da i vi znate
da obraz treba čuvati od bruke.
U smrt ste išli kao i u školu.
Držali ste jedan drugoga za ruke.

Tako jadnog starca, slomljenoga srca,
krv njegove dece natapaše mlaka.
Grčeli ih sebi, tu pored njih osta.
Kraj sinova svojih Milana i Ranka.

Bogomir Kuliza

**Svi radovi konkurišu
za 'Njegoševu nagradu'**
**Novinarski Broj
TRINAEST**

Bio je mlađ novinar, karijeru je započeo kao amater, već posle nekoliko objavljenih članaka oduševljeni čitaoci su pali u ekstazu, morao je odmah preći u profesionalce. Celo čovečanstvo je prosto gutalo reči napisana njegovim "zlatnim perom".

Sada medutim treba da izade jedan njegov izuzetno važan i uzbudljiv tekst iz 13-te serije, 13-ti po redu, članak od koga će svetu zastati dah bar za 13 sekundi. Nalazio se u hotelu soba broj 13, na 13-tom spratu. Stižu novine, užurbano lista stranice. Na 13-toj strani lista, gde bi trebao da se nalazi njegov 13-ti članak iz 13-te serije, nalazio se 13-ti nastavak nekog krimića. Njegov članak tu

nije bilo. Neko je u međuvremenu zakucao na vratima, ustao je i otvorio ih. Bio je to hotelski dečko sa šapkonom na glavi i brojem 13.

"Oprostite dragi Gospodine, Vaša supruga Vas je zvala već 13 puta telefonom. Javlja Vam da stiže danas 13-og u 13 časova i 13 minuta expresnim vozom".

Hotelski momak je otišao, novinar se i dalje mučio. Da je sada tu uz njega bar supruga, (tako poznata spisateljica, publicista, eseista, književnica, novinarka svetskog glasa, dobitica 13 domaćih i 13 međunarodnih nagrada), bilo bi mu lakše. Ona je sada još uvek daleko od njega, nalazi se u njihovoj vili na 13-toj aveniji, 13-ta

ulica, kućni broj 13. Sve mju je gore, nastupa košmar. Oseća se kao vezan sa 13 užadi i 13 čvorova. Odjednom na njega se kao ustremiše 13 mršavih krava u nameri da ga raskomadaju na 13 jednakih delova. Počeo je da više, da se brani i zapomaže.

Probudio se... Izmučen, oznojan seo je na ivicu kreveta. Bršući znoj krajčikom čaršava, oznojano čelo i lice promrmlja je poluglasno.

"Dodavala i ovaj prokleti san, sanjam ga već 13 puta."

Srdan Ćeulić

AFORIZMI

- Ja sam sin palog borca ispod kafanskog stola.
- Napale su ih siledžije. "Pokaži da si muškarac", povika žena. On poče skidati pantalone.
- I žaba živi na visokoj nozi-kad je proguta roda.
- Zucka se o povećanju penzija. Pa red je da se i penzionerima nešto

- Ko mnogo lupa teraj ga dalje od jaja!
- Vraća se kući u cik-cak zore.
- Umesto da kadimo pod punom parom, radimo pod gasom.

* Pre rata nismo imali ništa, a onda su došli Nemci i uzeli SVE!

- Dok su ljudi živeli na drveću, plodovi rada su im bili na domak ruku.
* Sad kada sam očelavio niko me više ne šiša.

- Što se plašite smrti, ona dolazi na kraju života.
- Množina od sekire je - "sekiracije".

- Ne sedi previše u fotelju da ne bi dobio tvrdu "stolicu".
- Čovjek se rodi da bi živeo, a živi da bi se kajao što se rodio.

* Popravili smo higijenu, niko više ne pljuje u šake.
- Proglasili su ga za dubre, i rasli pomoću njega.

- Pao je s'konja na magarcu, ali još uvek jaši.
- Automobilom se najbrže prevaljuje put, naročito-životni.

- Izgleda da lepo pevate, imate noge kao slavuj.
- Kako inkubator da vaspita pile?

- Uhvatio me je za reč-suvise nisko.
- Smrzava se onaj, ko nezna da se trese.

- Čovek je najbezobraznija životinja na svetu. Kad ga obese on se naplaži.

- Tek kad se obesi čovek vidi koliko je kravata glupa stvar.

- Lako je biti prvi - kad te neko juri.
- Napred i Naši beže!

- Dželat reče osudenom na smrt:
- Mlad si i ovo neka ti posluži za u buduće.

- Čovek je vježiti "Ideal" majmuna.
- Čovek je dvonogu biće bez perja.

- Ova godina je prelomna. Već su mi dvojica pretili da će mi prelomiti kičmu.
- Sličnost je očigledna, ličite mi na jaja.

- U rukama ljudi dožđeva imenik postaje jelovnik.

- Tvoru uvek smrdje ruže.

- Ljudi velikog formata javljaju se u malom tiražu.

- I na kraju - Ako niste zadovoljeni s' sobom, promenite tap etc!

S. Vacić

U PEĆALBI

- Kako si zemljače? Zar te bole pleča???

- Ma ne pitaj stari. To se voda pari, zapara sve veća.

- A što si se onda pogrbo tako ako samo pari?!

- Pa da stomak lakše čips i fiš provari.

- Najde, nemoj tako. Što ne jedeš šunku, pijes šljivovicu da ti malo osmjeh zaigra na licu?

- Skupo brate, skupo. Inflacija guši a Dolar ne raste već se prosto ruši.

- Nemoj. Šta to vidim, teret ti na duši?

- Ma nije to teret. Spopala me kuka. Dosta mi je brate jeftinog kuluka i i od tog fiša uhvati me muka...

Olga Sokač

Mayci

Još od sečanja tvoje ruke
Kako drhte u mojima
Na rastanku majko našem
Kao da mi bješe zima.

Nije zima no dan ljuti
U grudi se srce čuje
To ostaje među nama
iz duboke poručuje.

Ja još vidim oči tvoje
Kako na njih rosa pada
Nije lako za uvjek
Razdvajat se s tobom tada.

Nije lako stisnut grudi
Da bol teški ne odaju.
Nije lako ustaviti
same suze što kapaju.

Ja još vidim lice tvoje
Kako plavi kako pati.
Nije lako kada čuješ
Zbogom mila majko, mati.

Još te vidim de posrćeš
Đe te grudi natrag natrag vuku
i osmjeh usiljeni
i drhtavu svoju ruku.

Posvećeno mojoj majci kada
je dolazila na odmor iz
Kanade.

M. V.
Victoria.**SEĆANJE**

Znam da sam krenuo u zemlju veliki obećanja
Stranac sa koferom, u cvetu zemlju
Koračam, u duši mnogo našle
Ali osta stranac.

O zemljo toliko si mi obećala
Toliko si mi malo dala
Toliko sam mnogo znoja prolio,
Toliko sam truda uložio
Jer ja sam samo stranac, u zemlji obećanja.

O koliko se puta setim Tebe rodni
zavičaju, zemljo moja.
O majko koliko se puta setim Tebe
Tvojih reči ne idi sine.

O zemljo za nas strance puna si
mirisnog cveća
Što mirše u svako godišnje doba
A mi ostošmo stranci.

Znoj lije snage ponostaje
U duši bol veća.

Za svojom zemljom čežnja veća
Zato sada više stranac neću
biti ja.

Zbogom zemljo mirisnog cveća
Gorda koračam ja, po mojoj
voljenoj domovini, koja mi Budućnost da.

Macia Alić